Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 150 (10.533). Львів, пятниця 10. липня 1925. Почтова належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

## „Черезчур далеко".

### Новий виступ Ларіна проти національної політики харківського уряду.

Відомий зі своїх ворожих виступів на останньому Всесоюзному З'їзді Рад у Москві проти національної політики харківського уряду Ларін знов заговорив на сторінках московської „Правди" проти названої політики того уряду чи краще проти українізаційного курсу на Україні.

Він пише дослівно: „Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад Буценко запевняв на московському зїзді, що це випадкові факти (мова про примусову пренумерату українських „Вістей", про що ми вже інформували своєчасно наших читачів — прим. Ред.) на глухій провінції, далеко від очей центрального українського уряду", а далі впевняв: „що коли ми про це довідалися, то заразже на основі розпорядку уряду ця постанова (про пренумерату української газети „Вісти") була скасована, а винні були притягнені до відповідальности".

Буценкові — каже далі Ларін — ніхто не повірив і зїзд приняв спеціяльну резолюцію, в якій домагався від національних республік цілого ряду „доповняючих заходів для забезпечення інтересів національних меншостей".

„Українські товариші — пише він далі — проголосували ту постанову, відїхали на Україну і без найменшої проволоки стали в себе продовжувати давну практику примусового розповсюднювання української газети „Вісти" під загрозою адміністративних кар. А до того відбувається це не в якійнебудь проскурівській глуші, а в самій столиці в Харкові. І діється це не через незрозуміння якихнебудь маленьких адміністраторів, а завдяки обовязковій постанові харківського губерніяльного Губвиконкому за підписом його голови. Та й не в тайні перед ВУЦВК-том це діється, а з покликанням на невідкличні постанови самого ВУЦВК-ту". Накінець Ларін висловлює таку погрозу на адресу харківського уряду „Мнє кажется, што еті шуткі заходят черезчур далеко".

Отже Ларін вж грозить. А при тому перекручує факти. На Всесоюзному Зїзді відповідав йому іменем харк. уряду на інтерпеляцію в справі примусової пренумерати „Вістей" не Буценко, а Шумський, про що знаємо з московських „Ізвестій". Далі Шумський виразно заявив, що „ми заставляємо пренумерувати офіціоз „Вісти" на такій самій підставі, на якій Ви у Москві заставляєте пренумерувати „Ізвестія", отже тим самим не відказався від попередньої практики що до „Вістей". І зробив це зовсім слушно, бо як це відомо і Ларіну, всі декрети у „Вістях" друкуються паралельно на українській та російській мовах. Отже всі національні меншости, а в тому числі і Жиди потрібні для них декрети можуть читати по російськи, хоч не дістали би азійської холєри і від перечитування тих розпорядків влади на українській мові.

Далі що иншого є справа резолюції про „защиту интересов нацменшинств" а що иншого є справа „Вістей". Про пренумерату „Вістей" в ніякій резолюції не було і не могло бути ніякої згадки, бо це чисто внутрішня справа України. Пренумерата „Вістей" не має ніякого відношення і до вовсім зрештою оправданої примусової українізації на Україні, бо пренумерувати „Вісти" — офіційний орган уряду, в якому містяться усі декрети і постанови того уряду, це не є ніяка примусова українізація, тим більше, що там є, як сказано, і паралельні російські тексти постанов і декретів.

Накінець „Вісти" приневолює уряд пренумерувати не поодиноких людей індивідуально, а примінює примус тільки до малих і великих промислових та торговельних підприємств, які обовязані знати про всі урядові постанови бодай відносно промислу та торговлі. А що найбільше дрібних промислових підприємств на Правобережжу находиться в руках Жидів, а на Лівобережжу Москалів, то і вони мусять їх пренумерувати. Це зрештою діється в користю для них, бо орган московського уряду „Ізвестія" не може містити усіх постанов харківського уряду і инших республик і з них ні жидівський ні московський промисловець на Україні про українські обовязуючі його постанови не довідається.

Як бачимо, то Ларін, московський шовініст, потягнений комуністичною поволокою, посунувся „черезчур далеко" в перекручуванню фактів та пробрехався в інтерпретації резолюції про „защиту интересов нацменшинств" на Україні. Виступ Ларіна це ластівочка, яка віщує ще й инші заходи московських шовіністів в обороні нацменшостей на Україні перед „екстермінаційною політикою" харківського уряду до них на Україні, а які то виступи на ділі є виступами проти українізації. Крім цього започатковують вони саме правдиву екстермінаційну політику Москви у відношенню до України.

## „Кулацька" земельна реформа.

### Соймова промова посла С. Маківки, виголошена дня 25. червня ц. р. підчас обговорювання закону про земельну реформу, осадництво та парцеляцію.

(Продовження.)

Характеристичне явище: Ми були свідками того що в справі насилки осадників на наші землі, т. зв. польська лівиця, „Визволення" і ППС. була навіть ревнійша, ніж правиця. Звідкиля це дивне явище? Імперіялістичні завізхання польської лівиці, войовничо настроєної вже в перших роках відродження Польщі. Робить воза це і далі: хоче поправити істнування не коштом багацтв та просторів в етнографічній Польщі, а коштом українських та білоруських селян. Ось чому селяне ріжних національностей, які живуть спільно віками, не в силі стати одним фронтом у класовій боротьбі.

Був час, коли влада в Польщі була в руках польських соціялістів та „Визволення", але вони не могли спромогтись на радикальні суспільні реформи. Вони це,

**лякаючись власних обшарників,**

перевели закон про осадництво на східних окраїнах, відбираючи зпід носа малоземельному та безземельному українському селянинові землю на Волині, Холмщині, Підляшу, Поліссю та Східній Галичині. Не диво, що при такій поведінці лівиці, обшарники могли вже скинути зі себе фіговий листок „лівости" і, взявши владу в свої руки, цупко тримати її донині. Стоячи при владі, обшарники та капіталісти в Польщі, все законодавство пристосовлюють до своїх інтересів і на ріжні домагання працюючих верств уступаються тільки з тих позицій, які їм виплачуються. Ясно, що в такій ситуації польське обшарництво не квапиться зі земельною реформою і коли творить закони у звязку з перебудовою земельного устрою то

**вони є або невикональні або захватно-польонізаційні,**

як недогризок для своїх наймитів з польської лівиці, щоби рятувати свої фільварки в корінній Польщі.

Закон ухвалений соймом спрепарований так, щоби захищав дідичів і дозволяв парцелювати тільки майно, що є власністю держави, церковне, осіб, що не вернулись з Росії і що не є Поляками. І так було воно в практиці. Земські уряди осудили, що такі маєтки можна парцелювати, бо це не шкодить обшарникам, які для забезпечення своєї власности провели принцип, щоби маєтки на ці парцеляції приймати за викупом — бо це нині неможливе. Щоби туманити жовнірів і піддержати віру, що обіцянки правдиві, кидають клич: „Земля, яку здобув польський жовнір — жовнірові." Під таким кличем пройшли грудневі закони з 1920 р. про військове осадництво на східних окраїнах (kresach) —, а по цьому йдуть виправи на наші землі — на Україну, пізнійше на Литву, щоби сотворити „передрозбїйорову" Польщу. Так викривили земельну реформу в Польщі. З українських та білоруських земель, злитих потом та слізми нашого селянства — зробили кольонізаційний терен для панських наймитів — осадників.

Щоби не обмежитись до ствердження цих фактів, подам цифри. Згідно з грудневим законом 1920 р., як виказує урядова статистика, на т. зв. „кресах" перебрали на цілі осадництва 111.831 гект. і на них осадили 8.742 бувших військових. Статистика мовчить про їх національність, але ясно, що між охотниками польської армії не було Українців — дійсних господарів та автохтонів на східних землях. Українці боролись тоді у своїй армії для добра працюючого люду. Яке завдання осадництва, найкраще каже про це факт передачі українських та білор. земель виключно Полякам. Про польське осадництво як про господарську необхідність нема що й казати, коли зважити, що навіть з тих 8.742 новоутворених господарств більшість попалась не мало- чи безземельним селянам, а в руки генералів, міністрів, епископів, урядовців, офіцирів, економів, бувших і теперішних послів та сенаторів (п. Васильчук. Тут є посли, які одержали пайки. Nomina sunt odiosa!).

Це вислідки даних міністерства, яке соромливо подало список проданих осель тільки в округах виленському, берестському та білостоцькому. Та там, де осадників найбільше:

**про Волинь, Холмщину, Сх. Галичину ні слова.**

Так само, всупереч одноголосній постанові комісії земельних реформ, нема повної виказки парцель придбаних урядовцями, військовими та цивільними, послами, сенаторами та їх родинами. Не згадано і про церковну землю, насильно відобрану в православних парохіях. Під натиском партій міністерство знехтувало постанову комісії і не дало точних даних, щоби вони не попали до відома населення, якому видирають його землю.

Розумію, що в інтересі таких партій як „Пяст" та „Визволення", з яких чільні члени одержали найбільше наділів, було здержати інформації про їх прізвища, бо це викликало би невдоволення і зменшило би їх політичні впливи. За те скрізь балакають вони, що земельна реформа мусить бути переведена виключно в інтересах селянства і без кривди для місцевого населення. А проте й ті дані, які є, вказують, що земля не припала йому. На всіх тих господарствах, які повстали, — з виїмком 3—4-ох, править або адміністратор, жінка, брат, мати, „ржондца", а більшість віддали в аренду. Рахуючи, що пересічний простір тих „осередків"

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 552/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 147 (10.451) z dnia 5. lipca 1925. w artykułach następujących: 1) „Hromadianstwo i wczytelstwo" w ustępach między słowami: a) podwijni zawdannia... a: Oczewydno, szczo, b) stanowyszcza ludyny... a: Ukrainśkyj u-czytelskyj, c) pid niobo serednwyszcza... a: Ce dia pana. 2) „Archyjerejśkuj hium" w ustępie między słowami ukrainśkoi suspilnosty... a: Odna dla nas i b) po słowach: widpowidai wysnowky... do końca artykułu zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, ad 2) a) występku z art. V. ust. z 17.XII. 1862 Nr. 8. Dzpp. 1863, ad 2) b) występku z § 302 u.k. uznał dokonaną w dniu 4. lipca 1925 roku konfiskatę za uprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 5. lipca 1925 r.

Hawel.

є 41—2 гект., не можл..., щоби господар держав управителя, — хіба двох-трьох робітників. Не значить, що власниками всіх цих наділів є офіцири або урядовці, а що торкається розпарцельованих земель то вони здебільша

**перейшли в нефахові руки.**

Теперішний стан їх господарки в ніякім разі не може виправдати твердження, що осадники є постатями господарської культури. Дійсність перечить цьому. Як ствердила комісія зем. реформ, на протязі 5 літ більш 80 проц. осадників ще не загосподарилося. *Голос: і не загосподариться!*), а пригадайте собі, панове, скілько гроша пішло на цю осадничу акцію. Кожний осадник одержав будівельний матеріял, підмогу на інвентар та на насіння (*пос Васильчук: продав і пропив!*). Щорічний буджет мін-ства земельних реформ преліминує на це великі суми, а коли не вистачає грошей, то переводить у прискореній темпі, поза буджетом, як в 1923 р. і минулім, великі гроші. (Продовження буде.)

# На захист селянства.

(Від власного кореспондента).*)

*Варшава 5. VII.*

Поки істнує селянство, поки воно творить більшість населення країни, — до тої пори земельне питання залишиться основою всіх питань державного життя. Характер першої, а особливо другої російської революції наочно вияснив, до чого може допровадити неповне та несвоєчасне задоволення аграрних потреб та вимог селянства. Мудрі політики давно розуміли, що основні питання соціяльного й політичного життя треба у свій час розвязувати з г о р и, бо в протилежному разі вони будуть розвязані з н и з у. Реакційні елементи суспільства ніколи не могли цього затямити; шкірний зоольогічний егоїзм завжди засліплював їм очі, і вониж потім перші від цього найдошкульнійше терпіли, не примічаючи, що по суті вони і являються головними чинниками розвалу того ладу, на який спіралися, який з усіх сил боронили.

Зараз на авансцені державного життя Польщі встало аграрне питання, і ми бачимо перед собою буквальне повторення старої історії. Досвід минулого, здавалосяб такий аксіоматично ясний, учить хіба окремі одиниці. Тільки вони бачать суворе лице Немезиди за рядками того аграрного законопроекту, який намагаються провести в життя їхні супротивники... Може найбільше дивною у цій справі являється позиція пепесів. Бодай я ніяким чином не можу зрозуміти, як сполучають вони цю позицію з тим гаслом, що так пишно красується на чільному місці їхнього „Роботніка": „нех жиє жонд роботнічи і в л о с ц я н ь с к і!"

Як би вони були хоч трохи щирі"ші, то мусіли6 бодай на якийсь час виставити инше гасло: „Хай живе уряд бр. Грабских!"

У кожному разі аграрний законопроект, що його вже кілька тижнів розглядає соійм, утворив дуже напружену атмосферу в парляментарних колах. Безумовно позиція ППС. причинилася до цього в чималій мірі; а тут саме підійшла і жидівсько-урядова угода. Само собою зрозуміло, що це явище теж не випадкове, і творці його дуже слушно вибрали момент для свого союзу. Від національних меншостей відколюється досить численна ґрупа, і боротьба з рештою полекшується. Справжня опозиція аграрній quasi-реформі скорочується до дуже тісних меж.

Усе це так, усе це нібито вода на урядовий млин, але разом з тим усе це незвичайно загострює становище і загрожує дуже неприємними моментами, а може й поважними ускладненнями.

Це завжди так буває. Коли слабший свято й непохитно вірить у справедлив'ість своєї справи, а разом з тим бачить неможливість перемоги на звичайнім шляху, він хапається за ті засоби, до яких не звернувсяб у звичайних умовах. Так мусить бути і в цьому разі.

Польський сойм вже не один раз був свідком досить гомінкої обструкції на лівих лавах, але це є виграшкй у порівнанні з тим, що ми, коли гадати по настроях, можемо близчими днями побачити й почути в польському парляменті. Посольські клюби з цим не криються, цей засіб парляментської боротьби санкціонований традицією европейських парляментів, а коли він набере у Варшаві більш гомінких форм, то це вже питання не якости, а хіба кількости.

І сумно й смішно, але для вас, Львовяни, нема в цьому нічого нового, бо ви напевно добре памятаєте ті часи, коли в львівський сойм поважні політичні діячі входили не з теками й паперями, а з трубами й барабанами. Отож за їхнім прикладом і йде тепер опозиція в польському соймі з частиною „меншостей" на чолі.

Львівські соймові концерти дали у свій час досить добрі наслідки; варшавські концертанти теж мають надії на незлий успіх, а в крайньому випадку бодай на той широкий світовий резонанс, який посідає кожна парляментська саля...

**Senex.**

*) Стаття дійшла до нас значно спізнена. — *Ред.*

# Стихійна катастрофа.

**Повінь.**

Зливи нанесли великих втрат у 14 львівських повітах, на просторі більшім як у Станиславівщині, одначе там шкоди дошкульнійші. До найбільше пошкодованих належить перемиський повіт з 52 громадами. Громада Вовче, перемиське передмістя, було так залите, що вода сягала до деяких горішніх рям вікон і треба було їхати туди човнами. Урожай страшно залитий намулом. Великі шкоди, щодо яких бракує нам подробиць, є в Дрогобиччині та Самбірщині. Ріка Тисьмениця позаливала коім піль— копальні, а ропа спалила земельні плоди. Сіна, що натягло ропою, не можна вжити навіть на сінник, не то пашу. У Самбірщині вода прорвала охоронні гаті і молода картопля погнила. Офіціяльні статистичні дані, покищо дуже загальні та непевні, висловлюються в таких цифрах: у Бобреччині — 38 громад залитих, на просторі 200 морг. левад та 250 морг. поля, втрати: 237.000 зол.; у Березівськім повіті — 15 громад, ґрунти на прост. 3370 м., втрати: 426.000 зол.; у Добромильськім повіті — 27 громад, втрати 50.000 зол.; Дрогобиччина: орного поля 4653 м., левад та пасовиськ 24.117 м. — втрати: 2,031.000 зол.; Перемищина — 52 громад, 6840 м. ґрунту та левад, — втрати ще не обчислені; Рудеччина — 30 громад, втрати невідомі; Самбірщина — 14 громад, 13.510 м. ґрунту, 14.273 м. левад, знищених 15 домів, 30 господарських будинків — втрати невідомі; Старосамбірщина — 12 громад, 1000 м. ґрунту і 1000 м. левад, втрати 450.000 зол.

# З еміґрантських траґедій.

**Наші вімськові в Чехословаччині.**

Уже доходять до нас перші відгомони перших наслідків чехословацько-польської угоди. Перед нами лист з табору для туберкульозно хорих у Штернберку (на Моравщині), бувших членів нашої галицької армії, які незабаром опиняться на вулиці. Для забезпечення їх у найблизшому майбутньому мала робити заходи команда табору в Юзефові, Еміграційний Комітет, нині вже зліквідований, пізнійше наслідники цього комітету: Українська Секція Масарикової Ліґи. Але всі заходи цих представництв покищо лишились без успіху.

З кінцем липня табор у Юзефові має бути зліквідований; у склад табору вже нікого не приймають, навіть тих, що вертають з лічниць. Недужим лишається одинокий вихід: поворот до краю. Але навіть на випадок такого повороту без перепон, вони не можуть вернутись до рідної хати. Всі вони у такій стадії недуги, що потрібують спеціяльного лічення (пневматоракс пункція). Вони мусіли би найти негайний захист у краю, щоби бути під лікарськими доглядом. З п о к л и к о м п о м о г т и ї м у цьому напрямку вони звертаються до тих, яких першим обовязком і в яких силі це зробити. Ясно, що це нелегке завдання. Дума про забезпечення повороту наших еміґрантів до краю, на випадок повної катастрофи, не належала до тих, якими займались відповідальні представники нашої дипльоматичної діяльности за кордоном. Безсумнівний оптимізм, віра в повний успіх їх праці полишала такі питання поза сферою їх передбачень.

Хто зна, чи саме нині не доведеться нашим еміґрантам переживати найважчі моменти: духового розєднання. Ці переживання є для нашої суспільности страшні не лише жертвами, які знову позначать кривавий шлях нашої національної боротьби, а головно тим, що можуть затроїти новою зневірою та ворожнечою організм нашого суспільного життя, в якому призбиралось стільки особистих та збірних гріхів, обвинувачень та порахунків за помилки свіжого минулого.

**Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!**

РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ.

2

# На свіжий воздух.

(Докінчення.)

**Зелемянка. По чім пізнати стацію. Історія великої валізи. Спомини на вид літнища і околиці. Вплив „Pana Tadeusza" на господаря літнища. Їдальня ! Її населення. Солянка, ревматизм і старі кавалери. Гребенів і „доріжка закоханих". Паніч — не Паніч?! Знов Зелемянка. При ватрі. Слота і молоді подружжя. Поворот.**

Стація Зелемянка нічим спеціяльно не замітна. Як би не гурток літників і начальник стації з хоругвкою, то тяжко булоб розпізнати, де вона саме находиться. Щойно розглянувшись уважно, запримічуєш величаву таблицю з написом, рампу та инші будинки. Всеж таки потяг у Зелемянці цілковито вдержує біг і кождому дає пару хвиль до надуми, чи має висідати, чи ні...

Ми, себто пані Зоня, директор Б. і висше підписаний швидко опинились на землі. Щойно тепер побачив я, що з директором їхала і його величезна валіза, яка весь час подорожі трималася в тіни, зате тепер голосно домагалася відтранспортування.

Літнище „Зелемянка" недалечко залізниці і справа не була така трагічна. Та наскільки булоб красше, як би ми були знали, що з літнища виїзджає до потягу підвода по клунки і менше законсервованих міщухів.

Не знаючи про це, я після короткої надуми рішився прийти в поміч директорові. Директор бев більших торгів погодився і взявся зараз до розділу тягару. Він витягнув з валізи якийсь невеличкий клунок і спитав, що хочу нести: велику валізу чи малий клунок. У мене взяла верх вроджена делікатність і я вибрав валізу. Припускаю, що мій поступок зробив дуже добре враження, бо ніхто не запримітив, що маленький клунок багато тяжший від великої валізи.

Окружені літниками ми рушили в сторону літнища.

Околиця Зелемянки знана мені здавна. Тут у 1914 р. воювали Усусуси, свято переконані, що тільки Росія не дає жити Україні. З хвилею, як вона розвалиться, Україна встане від... до...

Росія розвалилась, а ген-ген над Опором видніє „Obóz przysposobienia wojskowego"...

Підходимо до літнища.

В сосновім гаю, над берегом гамірливого Опора блищать вікнами до сонця віллі літнища. Колись невелика „Шматерівка" розрослась за останні роки ще на „Паліївку" і „Матківку" та представляє тепер імпозантне літнище.

„...Brama na wciąż otwarta przechodniom ogłasza,
Że gościnna i wszystkich w gościnę zaprasza..."

Так сказав свого часу Міцкевіч про Сопліцово, а нині певно сказав би так про Зелемянку. Але до попередніх слів додав би ще й це:

„W bramie sam gospodarz, elegant wzorowy
Witał gości uśmiechem i grzecznemi słowy.

Ми ввійшли крізь браму і розбрелися хто куди. Я віддався всеціло від опіку п. Паліїва і Сп., яка завела мене до „святая святих літнища" на друге снідання.

Їдальня з ошкленою верандою була вже повна гостей. Правий бік її зайняла нац. більшість, яка подібно до галицьких відносин була тут у зникаючій меншости, центр захопили „невтральні", а лівий бік Українці. Осторонь від усіх примостився фортепян, готовий усім до послуг і... настроєння.

Побіжно переглянувши літників, я уважнійше спинився на літничках і мушу признати, що ця раса має і гарні представниці. Свіжий воздух, гірський вітер та сонце підносять ще їх принаду і неодин літник виїде звідтіля з осмаленим обличчям і... серцем.

Після сніданку оглянув я літнище в його всіма уладженнями аж до невикористаного ще жерела солянки включно. Ця солянка, як запевняють лікарі, знаменито ділає на ревматизм навіть у старшім віці. Подаю це до відома всім нашим старим кавалерам, щоби не тратили надії, але їхали до Зелемянки на купілі. Виліченшись, підуть на суниці у ліс. Разом з коробкою суниць жертвують напевно якійсь гарній літничці і своє відсвіжене серце.

По обіді і я ходив на суниці...

А під вечір поїхав на пару годин у Гребенів, який теж належить до зелемянської парохії.

В прекрасній долині, з далекими видами, стоять чепурні віллі і швайцарські домики. Все те в городах з правдивими квітами. Біля одної з них славна смерекова алея, названа місцевим населенням „Доріжка закоханих". На неї був я страшенно цікавий і для себе раз запровадити туди. Показувала мені її прекрасна молода панночка з великими чорними очима. Не знаю, що алея дуже гарна, але не робить такого вражіння, коли за вами йде мама і брат вашої провідниці.

Вийшовши за алею, побачив я нечайно, що з ліса висунувся якийсь чоловік і з величезною палицею чимчикує в нашу сторону.

# IX. Конґрес Міжнародньої Унії Тов-в Ліґи Націй.

З пятницю дня 3. липня п. р. почав наради в Варшаві IX. Конгрес Міжнародньої Унії Т-в Ліги Націй. В порівнанні з попередніми загальними конференціями Унії, IX. Конгрес представляється дуже блідо. Багато Т-в не вислало своїх делегацій (не заступлені: Велика Украгія, Росія, Югославія, Канада, Литва, Естонія), з другого боку прибувші делегації не уявляють собою, ані щодо самих осіб, ані щодо числа делегатів такого значіння як давнійше. Між делегатами французького товариства нема самого президента Тов-а П. Апеля і багато инших визначних членів Тов-а; італійська делегація розбита і не має ніякої провідної лінії; бельгійське Тов-о не вислало такого визначного члена Унії як сенатор Ляфонтен; в инших делеґаціях недостає визначних членів Т-в, як б. президента Унії Руфінні, міністра Трейба (Голяндія), графа Менсдорфа і ин.

Засідання Конґресу відбуваються у варшавському університеті, який розміщенням саль не дуже надається на засідання Конгресу. Настрій на Конгресі пригноблений, без цієї свободи думки й слова, яка була в перших літах діяльности Унії. При вході до університету стоїть „боївка", яка контролює кожного, хто подобає на члена т. зв. „національної меншости". Не зважаючи на те, що засідання Конґресу є публичні, згадана „боївка" старається не допустити навіть українських послів на засідання Конґресу.

В перших двох днях отворення конгресу, 3 і 4 с. м. вели наради дві Комісії: 1) пропаганди, 2) для національних меншостей. Рішення першої Комісії торкались виключно технічної сторони ведення пропаганди на річ Ліги Націй. Наради 2-ої Комісії були далеко цікавійші. На порядку нарад знайшлися отсі справи: 1) данської нац. меншости в Німеччині і німецької в Данії, 2) болгарської меншости в Добруджі, 3) угорської меншости в Чехословаччині. Дві останні справи спричинили широку дискусію, яка виявила, що питання охорони нац. меншостей чимраз більше загострюється, та що порозуміння в тому питанні дуже далеке. — Зясовується чимраз виразнійше, що Міжнародня Унія, при теперішній органівації і при теперішньому складі осіб, не в силі розвязати важкої проблеми охорони нац. меншости. Серед теперішніх умовин праця в тому напрямі не дає ніяких результатів і самі представники пануючих націй висловлюють думку, що слід змінити організаційний статут Унії і спосіб представництва т. зв. національних меншостей в Унії.

В неділю 5. VII. п. р. відбулося святочне відкриття конгресу, на якому подавано звичайні компліменти на річ аранжерів конгресу. Характеристично, що представник чесько-словацького товариства сен. Бравець виголосив промову з великими похвалами на річ Польщі. Підчеркнути слід, що відкриття конгресу вийшло слабо і без цієї щирости, яка проявлялася в давнійших конгресах Унії.

Як обсерватори нарад конгресу находяться у Варшаві члени Української Парлям. Репрезентації: сен. Левчанівська, сен. Карпінський, посли П. Васильчук, С. Підгірський, Б. Козубський і инш. та відпоручник „Народнього Комітету" д-р Ол. Марітчак зі Львова.

В неділю після полудня відбулося засідання комісії для нац. меншостей у справі угорської меншости в Чехо-Словаччині, на якому з українського боку були присутні як обсерватори: сен. Левчанівська і д-р Ол. Марітчак.

З українського боку були досі конференції з членами англійської, французької, японської і угорської делеґацій.

# Українсько-чеські культурні взаємини

**Недостача нашої пропаганди.**

Життя нашої еміґрації в Празі і околиці визначається передовсім тим, що численні еміґранти — під ріжними титулами мають бодай мінімум еґзистенції *). Умовно найліпше стоять матеріяльно професори вищих українських шкіл, хоча очевидно їх доходи не виносять і третини доходів професорів у звичайних державних школах инших держав.

Самі студенти дістають стипендії, але дуже скупі, що особливо дається відчувати студенткам, які все таки мають більше потреби хочаби на необхідне вбрання. Врештою і одні і другі дістають дещо на одяг у натурі.

Дарованому коневі годі заглядати в зуби і тому треба признати, що помін чеського уряду є надзвичайно доцільна, хоч і залежна від сповнення деяких умов: хто учиться — той дістає стипендію, хто не учиться — [illegible] її тратить.

І молодіж (більше і менше молода, бо є 40-літні) учиться дуже завзято і знаменито з науки користає. І сама має вдоволення, і мають його й чеські професори, які ставляться до неї з великим признанням. Навіть самі мусять стверджувати, що істнує ріжниця між Українцями і Росіянами, що це препінь такі два ріжні народи. Треба знати, що Росіяни дуже нерадо учаться чеської мови і дуже нерадо відповідають нею при іспитах.

Це очевидячки Чехів болить та поволі виліччє їх зі знаного безкритичного москвофільства.

І тут приходжу до дуже болісного питання, до питання: що робить наша еміґрація в ціли поінформування Чехів про наші справи?

На це треба відповісти:

Нічого!

Як ще в 1919 і 1920 р. написали і видали професори д-р С. Стоцький та д-р Дністрянський 3 чи 4. чеські брошури, з цього часу не зроблено нічого на тім полі, хоча маємо тут тепер професорів аж трьох високих шкіл.

Найліпше буде, коли наведу тут уступ з одного допису в американській „Свободі" на цю тему:

„Отсе пару десяток професорів висших шкіл жиє вже від кількох літ за чеські гроші на чеській землі, а ще досі не спромоглися на видання для Чехів в їх мові „Історії України" та „Історії українського письменства"! Взялися були вправді враз з товариством українських журналістів до заложення чесько-українського тов-а („Єдноти", яку вже віддавна мають Росіяни) — та охляли в половині дороги — і вийшов: пшик! І чи-ж диво, що аж молодіж мусить їх підганяти в своїм органі словами:

„Гей круторогі (sic!)
Чогож ви стали?!"

Орган молодіжи, про який тут говориться — це „Національна Думка", що виходить літографована зошитами. Орган цей наговорив цілу копицю компліментів тим професорам (не наводячи покищо імен), знаним зі свого лінивства та безплодности і не лишить їх мабуть і на будуче в супокою. Мусимо зазначити, що вина нашої професури, наскільки діло йде про чесько-українські „стики" (взаємини), є очевидною.

(Докінчення буде.)

**Юрій Горовенко.**

*) Та є і значне число, між ними таких, як ґенерал Омелянович—Павленко, цілком незабезпечених.

# По широкому світі.

**У французькій армії** в Мароку є знову новий полководець: Нолен, бо попередник зрікся становища, домагаючись змішнень.

**„Паризький Совет"** — так назвав себе комуністичний конґрес у Парижі, який рішив вислати до Марока власну комісію для розсліження тамошньої ситуації.

**Анґлія** організує з Францією, Італією та Чехословаччиною акцію проти діяльности III-го Інтернаціоналу.

**До СРСР** вибирається бувш. франц. мін. Ренальді, щоби переконатись, чи Франція може навязати торговельні зносини. Також 4-ох послів з варшавського сойму, між иншими посол Васильчук.

**У Мароку** ситуація настільки критична для Франції та Еспанії, що Еспанія звернулась до анґл. уряду з проханням дозволити їй висадити своє військо в Танжері. Анґлія ще вагається з дозволом.

**Німецький кабінет** радить над становищем до Польщі, у справі митової війни, і до гарантійного пакту, супроти якого націоналісти ставляться гостро вороже.

# Останні вісти.

**Діяльність Совітів в Китаю**

Совіт. уряд розвинув на кит. пограничу оживлену мілітарну чинність. Проводиться вишкіл кит. військ під керованням сов. офіцерів. Рівнож тисячки рос. жовнірів переодягнені в кит. уніформу перевезено до Монголії.

**Ґрей пропонує бльокаду Росії.**

Ґрей в листі до Бріяна находить доцільним зірвання стосунків з большевиками і бльокаду Росії европ. фльотою.

# НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за один уступ із Комунікату Народнього Комітету про жидівсько-польську угоду.

— **Ремунерації урядників в міністерстві скарбу.** Варшавський „Робітник" подає таку вістку про одноразові ремунерації, винагороди для високих урядників міністерства скарбу: директор департаменту податків 5000 зол., директор департаменту мита 8000 зол., директор департаменту скарбового 8000 зол. Крім цього одержують усякі високі скарбові урядники майже постійно 50 проц. додатку до своїх звичайних платень під усякими титулами. На загал то „сметанка" з міністерства скарбу в числі біля 30 осіб, дістала загально суму 32 тисячі зол., а решта урядників у числі кілька соток осіб дістала всього 8 тисяч золотих.

— **Надужиття при будові поліційних пограничних домів на „кресах".** Свого часу внесено було в соймі інтерпеляцію в справі надужить, яких допускалися будівельні підприємці при будові домів, чи краще касарень для пограничної поліції вздовж східньої польської границі. Наслідком інтерпеляції створено міжміністеріяльну комісію, яка мала провірити порушені інтерпеляцією факти надужить. Всі будівельні роботи вело міністерство публичних робіт. Комісія відбула вже інспекційно-контрольну подорож і привезла до Варшави багатий фактичний матеріял про надужиття. Польська преса доносить, що будівельні підприємці ошукали державний скарб на суму кількадесяти тисяч золотих. Покищо комісія не опублікувала докладних цифр. Видно, що в Польщі крадіж державного гроша та надужиття не переведуться ніколи.

— **Подвиги пепесівського „лупіля".** В минулу суботу в реставраційному льокалі при вул. Руській у т. зв. Шимонка викликав голосну авантюру секретар пепесівських професійних союзів п. Іван Кушнір. В підхмеленому стані накинувся з лайками на робітника Антона Зубача, а врешті його побив. Такі виступи уладжує п. Кушнір частійше і були випадки, що його насильно викидали з публичних льокалів. І таке індивідуум зробила П. П. С. представником укр. робітництва. Зневажений та побитий український робітник Зубач направив справу на судову дорогу.

— **Польська преса про виступ співака Голинського.** „Курєр Варшавскі" з дня 6. липня ч. 187 приносить про останній виступ нашого співака на оперовій естраді львівського театру такі замітки: „Цими днями у „Пайацах" в ролі Каніо перший раз виступив п. Голинський, ученик оперової школи проф. Чеслава Зарембы. Прегарний голос, добої сценічні уміння і знаменита школа віщують молодому співакові велику майбутність.

— **Нова шпіонська афера у Варшаві.** У Варшаві відкрито нову шпіонську шайку, на чолі якої стояв якийсь Вікентій Ініцін. Ініцін був рівночасно агітатором, який старався внести дезорганізацію до ріжних товариств та установ. Шпіонську роботу шайка виконувала при помочі таємних домів карточної гри. У звязку з тою аферою арештовано у Варшаві учительку французької мови Марію Сокольську і Александра Ляхке. Ініцін носився також із гадкою видавання комуністичного тижневика у Варшаві. Стільки донесла про ту нову шпіонську аферу в польській столиці польська преса. Коли повернути думкою дещо взад, то можна стрінутися з фактом, що польська столиця що тижня має свою шпіонську аферу. З того виходило би, що Варшава вкрита цілою сіткою шпіонських організацій, в яких, як це вже виявилося, брали активну участь навіть деякі високі урядники міністерств.

— **Подвиги Поляків у гостинні союзників.** Недавно викрито й арештовано в Парижі велику шайку польських злодіїв, що непокоїла цілий ряд місцевостей мешканців Парижа. Ще не прогомоніла добре отся неприємна для Поляків справа, а вже французька преса приносить нову вістку про арештування „короля злодіїв та бандитів" Антонія Монтеля, теж Поляка, який на своєму сумлінню має не менше і не більше а тільки 50 рабунків. У Брукселі теж викрито шайку бандитів під про-

Нинішні часи такі, що не можна бути певним себе, особливо під лісом. Хто зна: внуж то Паніч, або яка друга Муха!.. Я вже був приготований ратувати товариство втечею, але це було непотрібне. Виявилось, що це не хто другий, а дир. Янів, який перед місяцем спасся сюди від львівських порохів.

Червоний, черствий і осмалений стискав мені по дружньому руку і перепрошував за нехотячий перестрах.

Доріжкою закоханих ми вернули від віллю-матку і там на отвертій веранді засіли до гутірки.

Сонце чимраз більше наливалося кровю і чим раз нижше спускалося над задимлені гори.

— Мряка йде вгору, дим іде вниз! проговорив сумно управитель літнища.

— Буде слота! докинув хтось із гурту і злісно зиркнув на господаря.

Я подумав: Це один з тих, які навіть непогоду зачисляють на рахунок управи.

Вже ніч як квочка примостилася над горами, коли ми вернули назад у Зелемянку.

— Завтра напевно дощ! говорили бувальці. — Зелемін димить як смолоскип! Користаймо з хвилі: ходім палити вогонь.

— Так, так! палити вогонь!

І ми пішли далеко над говірливий Опір палити вогонь.

Ясне полумя стріляло високо аж до чубів сосон. Золоті іскри метеорами неслися по чорному небі і падали далеко на сваві́льні хвилі ріки. А довкола вогню жевріли очі: сині, чорні і незабутні — карі. Пані Зоня підкидала до вогню ріща, а пані Марійця і Славця сентиментально дармували.

З другої сторони ріки стояв мур соснового бору і творив тло для всіх і всього.

Скільки ще прекрасного пережилося і виринає тепер у памяти!!.

На жаль почав падати дощ і маю вже дуже мало місця в фейлєтоні. Тому з вогнем мушу скінчити і вернути з товариством додому.

Ніч як ніч, кождий спить і я спав у Зелемянці як забитий.

А другого дня була слота і душі сумом закурили як гори що довкола бовваніли.

Щастя, що простора їдальня і ввічливий фортепян як могли розганяли смуту. А нещастя, що в Зелемянці було аж три подружя на медових місяцях і тим самим не істнували для товариства.

Та вони мені не шкодили ні не могли помогти. Ранений другим ворогом зі Синевідська я в бездільному стані вернув назад у ненависний Львів.

водом якогось „Вводня". Як бачимо, то польські „найкультурнійші" елементи мають навкіл поширювати свої спасенні впливи „не на „некультурний" схід, а на „гнилий" захід.

— **Нове пірвання польського поручника.** Біля Молодечна обходив польський поручник Роздомовський погранічні стійки. В часі обходу витягнув команданта більшовицької прикордонної охорони для залагодження деяких дрібних непорозумінь, що мали місце на тому відтинку. В часі розмови поручника Роздомовського вхопили червоноармійці та повели зі собою. Дотепер його не випустили. Недавно сталося таке саме з поручником Мончинським. Польський уряд вислав візу низку нот до уряду СРСР, у справі повороту Мончинського. На ті ноти одержав відповідь від радянського уряду такого змісту, що поручн. Мончинського віхто не порвав і не заманював на радянську територію, але навпаки він, будучи комуністом, перейшов туди добровільно і находиться тепер у Харкові.

— **Реєстрація української еміграції.** На підставі обіжника Українського Центрального Комітету у Варшаві ч. 3. з 10. VI. ц. р. Львівська філія Українського Т-ва Допомоги еміґрантам звертається до всіх своїх членів-еміґрантів, а рівнож до всіх еміґрантів не членів Т-ва, з проханням явитися в найблизших днях до Т-ва (Руська 3) для реєстрації в цілях вияснення матеріяльного стану еміґрації і можливого задоволення найпекучійших її потреб. Осіб, які мешкають поза Львовом, проситься про як найдокладнійше надіслання таких відомостей: 1) хто, 2) звідки, 3) коли і в яких установах чи арміях УНР. служив, 4) місце перебування, 5) чи має (або мав) заняття, чи безробітний, і як довго, 6) яка мінімальна місячна доплата могла б їх підтримати, 7) вік, стан здоровля і працездатність, 8) склад родини і місце її перебування, 9) зокрема скільки має дітей, якого полу і віку. 10) чи є потреба в одягу, якому, і чи є змога заплатити мінімальну їх вартість.

— **Виконавців крадіжі у церкві св. Петра зловлено.** Поліція арештувала вже організатора крадіжі, довершеної зі скарбниці церкви св. Петра в Римі. Арештовано теж і двох його спільників. Украдені предмети відібрано та повернуто їх до скарбниці.

— **Вже появилось 2. число журналу „Нова Хата"** присвяченого модам і справам домашнього жіночого господарства. — за липень 1925. Виходить раз в місяць. Редакція і Адміністрація вул. Руська 18 II. Видає кооператива Українське Народне Мистецтво. В числі крім мод і господарських рад поміщено рисунки ручних робіт опрацьованих пп. О. і О. Кульчицькими, знимки килимів зі збірки інж. В. Пещанського в Національнім Музею у Львові; в літературній частині поміщено: Образок з села „Голод" пера п. Олени Кисілевської, — також її переклад з хорватського „Пісні дівочі": Волока „Безпретенсійне кохання", — лист з Відня. — О. О., Андерсена „Метелики" в перекладі Сол. Окрімовичівної. Розпочато повість Шатобріяна „Останній з роду Абенцерагів" в перекладі Яросл. Мандюкової. Врешті дальший тяг статті про уладження дому „Наша Хата", — стаття про виробництво килимів і вишивок на Великій Україні, та відомости з жіночого руху. — На верхній складанці віньєта праці М. Бутовича. 30 1—1

— **До Українського Хору Д. Котка** потрібні жіночі голоси а л ь т и. Зголошення надсилати негайно на адресу: Стрий, poste restante, Український Хор Д. Котка для М. Прозоровського. Речинець зголошень до 15-го ц. м. 2150 ді 2-3

## З судової салі.

**За обманство і вимушування.**

Процес Коригабера, Єгера, Гаузермана, Дезрінцого і Микитина почався у львівськім карному суді при вул. Баторія в середу о 9·30 рано. Велика саля розправ битком набита переважно жидівською публикою. Обвинувачених боронять адвокати: Д-р Грек, Д-р Перацкі, Д-р Лянґле (з Перемишля), Д-р Дверніцкі, Д-р Кібіц, Д-р Латнер, Д-р Глушкевич (бор. Микитина), а Д-р Лев Ганкевич заступає пошкодованого Пальчишина.

До трибуналу входять: радник д-р Франке, як провідник і радники Хлямтач і Гебултовскі, як вотанти. Обвинувачує прокуратор Гриневецький.

Акт обвинувачення займає 34 сторінки машинового письма. Зараз на вступі забирає слово д-р Лянґле, який покликуючися на внесене до найвищого суду у Варшаві прохання з 3. липня про виключення львівського суду Апеляційного разом із підлеглими йому окружними судами від переведення тої розправи, яке донині не полагоджене, ставить внесок на стримання розправи та розписання нової. Мотивом такого внеску є на думку оборонця, сумнів у тому, чи всі названі суди будуть в силі бути неупередженими до розправи, так тісно звязаної зі справою Штайґера. Трибунал не погодився з тим внеском і приступив до відчитування акту обвинувачення. Розправа триватиме місяць. (Далі буде).

---



## КОНКУРС

Виділ Музичного Тов-а ім. М. Лисенка у Львові розписує отсим на р. шк. 1925/6 конкурс на вакуючі посади учительські, а іменно: а) учителя (-ки) фортепяну для філіяльних шкіл в Стрию і Дрогобичі, б) учителя (-ок) скрипки у Музичних Інститутах у Львові, Перемишлі, Станиславові, Дрогобичі, Стрию (евентуально одного спільного учителя для Дрогобича і Стрия з осідком в Стрию), в) учителя (-льок) сольоспіву в Муз. Інст. у Львові, Дрогобичі, Стрию. — Подання — із відповідними документами і поданням адреси петентів — належить вносити до Виділу Головного Товариства у Львові (Шашкевича 5) найдальше до 1. серпня 1925. р. 16 2—3

## ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у пятницю 10.VII. м. Рава руська.
у суботу 11.VII. м. Немирів.
у неділю 12.VII. м. Немирів.
у вівторок 14.VII. м. Угнів.
у середу 15.VII. м. Угнів. 2150 15-?
у четвер 16.VII. м. Белз.
у пятницю 17.VII. м. Белз.

**Замісць** вінця на домовину бл. п. І. Гнилевича зложили на „Рідну Школу" золотими: Гоза Теодор, Перемишль 20, Нестор Пшепюрский, Львів 10. За жертву щира подяка. Головна Управа УПТ. 27

**Замісць** китиці цвітів на незамуравлену могилу шкільної товаришки бл. п. Яримової складає на „Рідну Школу" п. А. Олексишинова з Суховолі 10 зол. За жертву щира подяка. Головна Управа УПТ. 27а

## Дрібні оголошення.



## ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



## Подяка.

Високоповажаному Пану д-рові Северині Гробельному, лікареві в Станиславові, вул. Голуховського ч. 21., за лічення найновійшими середниками медицини з надзвичайними успіхами в тяжкій і перетяглій недузі моєї жени і матері, за Його безкорисну посвяту і тяжку працю складаємо щиру подяку з побажанням здоровля Дорогому нам лікареві, котрий нестиме з великим успіхом поміч терплячим.

33 1—1 **Іван Рубель**, муж, **Ярослав**, син.

**Присилайте передплату!**



**Богородчанщина!**

На Петра і Павла великий

**Фестин „Рідної Школи"**

в Богородчанах на Директоріяці з несподіванками. В разі дощу забави в „Народньому Домі". 22 2—2

**Ширіть наш часопис!**



**Ширіть наш часопис!**